

Examensarbete inom Lantmästarprogrammet 2004:28

SÄKRARE ARBETSMILJÖ MED TRAKTORER I VÅRBRUKET

SAFER ENVIRONMENT WHEN WORKING WITH TRACTORS

Författare: Joakim Olsson, LMP 02

Handledare: Forskare, Stefan Pinzke
Examinator: Forskare, Stefan Pinzke

Sveriges lantbruksuniversitet
Institutionen för: Jordbrukets biosystem
och teknologi

Alnarp 2004

Förord

Lantmästarprogrammet är en tvåårig högskoleutbildning vilken omfattar 80 p. En av de obligatoriska delarna är att genomföra ett examensarbete som ska presenteras med en skriftlig rapport och ett seminarium. Detta arbete kan t ex ha formen av ett mindre försök som utvärderas eller en sammanställning av litteratur vilken analyseras. Arbetsinsatsen ska motsvara minst 5 veckors heltidsstudier (5 p).

Jag har själv varit intresserad av arbetsmiljö och säkerhet vid arbete med traktorer och ville därför undersöka hur det ser ut på olika gårdar runt om i Sverige. Genom att få möjlighet att använda detta intresse som en grund till mitt examensarbete hoppas jag kunna få nya insikter i hur lantbrukare tänker, när det gäller deras säkerhet. Jag hoppas också kunna hjälpa lantbrukare att se bristerna och vikten av att avhjälpa dessa. Med arbetet vill jag vidarebefordra vad jag lärt mig angående olika enkla metoder att rätta till fel och brister.

Ett varmt tack riktas till:

Stefan Pinzke, forskare, Institutionen för jordbrukets biosystem o teknologi, som hjälpt mig att genomföra detta arbete och ställt upp med idéer och material.

Peter Lundqvist, professor, Institutionen för jordbrukets biosystem o teknologi, som även han hjälpt till med idéer om upplägg av arbetet och bidragit med material.

Marianne Stål, forskare, Institutionen för jordbrukets biosystem o teknologi, som har hjälpt till med upplägget av mitt examensarbete.

Sist men inte minst vill jag tacka **alla lantbrukare** som ställt upp med sin tid och låtit mig intervjua dem och få en insikt i hur de har det på sitt företag.

Bilden på framsidan visar ett trasigt kraftöverföringsaxelskydd och är tagen av Joakim Olsson, liksom övriga bilder i arbetet.

Alnarp den 1 jun -04

Joakim Olsson

Sammanfattning

Jag har med detta arbete velat få upp ögonen på lantbrukare och framför allt traktorförare vad det gäller säkerhet i samband med traktorkörning. Arbetet behandlar såväl körningen och miljön i hytten som arbetet med att koppla redskap till traktorn. Vid arbete med och runt traktorer löper man hög risk att råka ut för allehanda tillbud. Jag har till mitt examensarbete intervjuat ett antal personer för att få fram vilka risker de ser, för att sedan komma med förslag till lämpliga förbättringar/förändringar för att göra arbetet säkrare.

I arbetet har jag använt mig av är följande rubriker som är tagna från Arbetsmiljöverkets (tidigare Arbetarskyddsstyrelsen) utgivna broschyr *Säkrare traktorkörning*:

- Instruktionsbok
- Tillkoppling av maskiner och arbetsutrustning
- Första hjälpen
- Säkerhet vid körning
- Reglage
- På- och avstigning
- Vibrationer
- Minderåriga
- Förarplats
- Buller

Några av de mest anmärkningsvärda resultat jag fått fram, är att ytterst få känner till max last på traktorns dragkrok. Det var också så att det saknades förstahjälpenkudde i alla äldre traktorer, medan det fanns i de flesta nya. Detta tyder ju på att det inte är lantbrukaren som ser till att det finns utan att det är traktortillverkarna som har tagit sitt ansvar.

Vad det gäller bromsar på traktorer fick jag positiva svar, det verkade inte vara någon traktor som hade direkt dåliga bromsar. Det personerna påpekade var att det hände ganska ofta att man glömde spärren för styrbromsen när man körde upp på vägen ifrån fält. Jag har kommit med ett förslag i mitt arbete som jag tycker att tillverkarna borde anamma, för att undvika framtida olyckor på grund av att spärren glöms bort.

Överlag är det tydligt att traktorerna har blivit bättre och bättre. Det är ständigt återkommande i arbetet att de intervjuade personerna påpekar detta.

Summary

By doing this thesis I want to open up farmers and tractor drivers mind to see that there is several risks with their work. There is a number of risks that everybody probably already know about, and hopefully I will, with this work, help them to see a lot more risks, to make them be more careful in the future. I've interviewed seventeen farmers in middle and south of Sweden. I've also asked them for their opinion and what kind of changes they looking forward to. In the research part I've presented all the drivers answers and comments and in the discussion I've presented different kind of solutions to make tractor driving and work around the tractor safer.

I've tried to make this thesis easy to overview by using the same headlines in both the research and the discussion. The headlines used are:

- Owners manual
- Connecting different kinds of equipment to the tractor
- First aid kit
- Safety when driving
- Leavers
- Getting in and out of the tractor cabin
- Vibrations
- Underage drivers
- Cabin environment
- Noise

Some of the most remarkable results are that there is a big lack in knowledge about how heavy their tractors actually are allowed to pull. Further there was a pretty bad result concerning if there is a first aid kit in each of their tractors. It was actually so that there was a kit in the new tractors but not in the old once. From this result it seems that it's not the tractor drivers that put the first aid kit in their tractor, but the manufacturer.

When I asked them about the brakes on their tractors I got a positive response. Everybody answered that the brakes on their tractors was working just fine. Quiet a few of the interviewed drivers pointed that it had happened more than once that they've forgot to lock the two brake pedals together, when going from field on to a road. I have, in my thesis, presented a very simple solution so that nobody ever will forget to lock the pedals together. Let's hope for the manufacturer to start using a device like that...

All of the interviewed farmers agreed that tractors have become better and better. This is reflecting my results where it's continually coming back in the answers.

Innehållsförteckning

INLEDNING	2
BAKGRUND	2
MÅL OCH SYFTE.....	2
AVGRÄNSNINGAR.....	2
MATERIAL OCH METODER	3
RESULTAT	4
INSTRUKTIONSBOK	4
TILLKOPPLING AV MASKINER OCH ARBETSUTRUSTNING.....	4
FÖRSTA HJÄLPEN.....	5
SÄKERHET VID KÖRNING	5
REGLAGE.....	6
PÅ- OCH AVSTIGNING	7
VIBRATIONER.....	7
MINDERÅRIGA.....	7
FÖRARPLATS	8
BULLER	9
SAMMANSTÄLLNING AV DE EGNA FRÅGORNA	10
DISKUSSION	11
INSTRUKTIONSBOK	11
TILLKOPPLING AV MASKINER OCH ARBETSUTRUSTNING.....	11
FÖRSTA HJÄLPEN.....	13
SÄKERHET VID KÖRNING	13
REGLAGE.....	14
PÅ- OCH AVSTIGNING	15
VIBRATIONER.....	15
MINDERÅRIGA.....	15
FÖRARPLATS	15
BULLER	16
KÄLLFÖRTECKNING	17
INTERNET:	17
LITTERATUR:.....	17
BILAGOR	18

Inledning

Bakgrund

Lantbrukarens medelålder är på väg ner men fortfarande är endast 6 % av lantbrukarna under 35 år och hela 18 % är över 65 år, www.sjv.se. Eftersom lantbruken nu är mitt i en stor förändringsfas så tyckte jag att det var intressant att se hur arbetsmiljön har påverkats, med tanke på att medelåldern är på väg ner, www.sjv.se. Det är ofta de äldre lantbrukarna med mindre gårdar som slutar, när jordbruken tvingas utöka för att överleva. Till följd av detta kan det vara intressant att se om de utökade jordbruken, som drivs av yngre lantbrukare, har lett till ökat säkerhetstänkande. Skadefrekvensen inom jordbruket är ju historiskt hög. Kan det bero på att vi inte känner till riskerna eller att vi bara inte bryr oss om dem?

Enligt *Hansson, J-E, 1990:1* inträffar nästan hälften av alla olyckor i samband traktorkörning vid på- och avstigning och en tredjedel inträffar vid koppling av redskap och vagnar till traktorn.

Jag ser det som en intressant uppgift att undersöka hur det står till med säkerhet och arbetsmiljö på gårdar. Det känns även givande om man kan hjälpa till att få lantbrukare att inse att risken för olyckor kan minskas radikalt om man sköter om och underhåller maskinerna.

Mål och Syfte

Jag vill genom en kartläggning av lantbruk i södra - och mellansverige få fram hur säkerheten och arbetsmiljön vid arbete med traktorer i lantbruket följs. Jag vill efter denna kartläggning komma med förslag till lämpliga förändringar och förbättringar av arbetsmiljön och säkerheten på svenska gårdar. Jag har även en förhoppning om att min undersökning ska få upp ögonen på lantbrukarna och få dem att inse att skador och olycksfall kan hända vem som helst och att det är ett stort steg i rätt riktning om man följer arbetsmiljöverkets regler och föreskrifter. Resultatet skall bli att man i detta arbete skall kunna lokalisera problem med hjälp av bifogad checklista, www.prevent.se, och därefter kunna finna lämpliga åtgärder i arbetet.

Avgränsningar

Arbetet avgränsas till att undersöka säkerhet och arbetsmiljö vid arbete med och vid traktorer i vårbruket, jag kommer inte att behandla arbeten med däck. Det kommer att avgränsas till miljön i förarhytten, av- och påstigning, säkerhet vid körning, tillkoppling av maskiner och arbetsutrustning, första hjälpen utrustning.

Material och metoder

Jag har besökt totalt sjuutton gårdar för att få en bra överblick över hur säkerhet och arbetsmiljön ser ut överlag. På gårdarna har jag intervjuat traktorförare för att få en bild av hur de tänker och hur de underhåller sina traktorer. Bland de intervjuade finns två kvinnor representerade. Åldern på de intervjuade var mellan 25 till 60 år. Som grund till intervjuerna har jag använt mig av ”Checklista för traktorkörning”, www.prevent.se (Bilaga 1). Jag har även använt mig av arbetsmiljöverkets utgivna broschyr ”Säkrare traktorkörning” och därifrån fått fram lämpliga rubriker att använda i mitt arbete. Huvudrubrikerna är följande:

- Instruktionsbok
- Tillkoppling av maskiner och arbetsutrustning
- Första hjälpen
- Säkerhet vid körning
- Reglage
- På- och avstigning
- Vibrationer
- Minderåriga
- Förarplats
- Buller

Som komplement har jag även ett antal egna frågor angående skillnader mellan nya och gamla traktorer i avseende arbetsmiljö. Det finns även med frågor som behandlar de tillbud som skett den senaste tolv månaders perioden bland de tillfrågade.

Vid besöken på gårdarna har jag dokumenterat brister, riskfyllda moment och anordningar med digitalkamera. Gårdarna nämns inte vid namn utan har valt att vara anonyma.

För att få fram lämpliga åtgärder mot brister och riskfyllda moment, har jag använt mig av information från Internet samt diverse material som delats ut på kursen Lantbrukets arbetsmiljö, 10p.

Resultat

Nedan redovisas de resultat som jag fått fram av min undersökning angående säkerhet i samband med traktorkörning.

Instruktionsbok

Enligt min undersökning finns det inga problem på denna front. Det är endast en av de tillfrågade personerna som saknar eller inte har koll på vart eller om det finns någon svensk instruktionsbok till traktorn.

Tillkoppling av maskiner och arbetsutrustning

Dragkrok

Här har jag fått ett mycket anmärkningsvärt resultat. Det är endast en av de tillfrågade som känner till, eller i alla fall trodde sig känna till, maximal belastning på hitchkroken. Däremot är det inte många, som inte är licensierade svetsare, som ger sig på att svetsa i kroken. Det är dock ett fåtal som gjort det. Överlag tyder resultaten på att traktorförarna känner till vikten av att inte använda dragkrokar som inte håller måtten. När det gäller lantbruksdrag, sprintar och låsanordningar så lägger samtliga tillfrågade förare stor vikt vid att detta är i sin ordning. Trots det så har det, bland de tillfrågade, skett tillbud där kärror tappats.

Kraftöverföringsaxel

Figur 1: Exempel på kraftöverföringsaxlar av varierande kvalitet.

och det är endast ett fåtal av förarna som går ut ur traktorn utan att först stänga av kraftöverföringen. De flesta påpekade att de alltid stänger av traktorn innan något arbete med maskinen utförs. På frågan om det finns externt nödstopp för kraftuttaget så fanns det endast en av traktorförarna som hade sådan utrustning på sin traktor.

När det gäller den så olycksdrabbade kraftöverföringsaxeln, se figur 1, blev resultaten klart över förväntan. Enligt vad de tillfrågade svarade på frågan om skyddet var intakt och heltäckande i alla förekommande vinklar, så svarade i stort sett samtliga att så var fallet. Dock med en liten parantes att det har förekommit att skyddet gått sönder och inte bytts ut omedelbart. Orsaken till detta har varit att det inte funnits folk eller möjlighet att omedelbart införskaffa ett nytt skydd. Samtliga tillfrågade känner till risken med trasiga kraftöverföringsaxelskydd

Startspärr

Alla traktorer utom en i undersökningen är utrustade med startspärr. Den traktorn som inte hade det var av äldre modell där startspärren var bortkopplad på grund av att den tidigare hade krånglat.

Parkerings-/handbroms

Parkeringsbroms/handbroms var enligt svaren i god ordning och de flesta svarade att den klarar en lutning på 10 %, som rekommenderas i frågeformuläret, från prevent, som jag använt mig av. Om man ser till hur det är med parkeringsbroms eller minst två bromsklossar till vagnarna så är det sämre. Det var ingen av de tillfrågade som använde eller överhuvudtaget hade parkeringsbroms på sina vagnar. De menade att om det lutar så slänger de en sten eller liknande framför däcket så att vagnen inte rullar iväg.

Stödfot

På frågan om alla kärror har en kraftig stödfot så blev det ett positivt resultat. Dock var det några som inte hade någon stödfot överhuvudtaget utan slängde under någon träbit eller vad som fanns tillgängligt.

Backning

Samtliga tillfrågade var noga med att kolla bakom maskiner eller dylikt innan backning påbörjas.

Tillkoppling

Flera av de tillfrågade svarade att det var trångt och krångligt att koppla maskiner till trepunktslyften när jag ställde frågan om det fanns andra problem vid tillkoppling av maskiner och arbetsutrustning.

Första hjälpen

Utrustning som första hjälpen är obefintlig hos alla de tillfrågade som kör äldre traktorer medan de som har nyare traktorer oftare har utrustning i traktorn. Detta beror enligt de tillfrågade på att det tillhör traktorn när man köper den ny. Av resultatet att tyda så är de inte traktorförarna som ser till att det finns första hjälpen i traktorn, utan finns det där så finns det.

Säkerhet vid körning

Hörselskydd

Till att börja med ställde jag frågan till förarna om de använde hörselskydd. Svaren varierade men i stort sett använde alla hörselskydd när de ansåg att det behövdes. De motiverade det med att nya traktorer är så pass tysta att det inte behövs användas hörselskydd. Det var dock ett fåtal tillfrågade som struntade i att använda hörselskydd trots att de tyckte att det kunde behövas. Det gällde dock inte alltid utan ”bara” ibland.

Bromsar

På frågan om spärren för styrbromsen alltid var inkopplad på vid körning på väg, svarade alla att så var fallet. Men samtidigt sa de flesta att det hade hänt att man glömt att koppla ihop pedalerna mer än en gång. Alla som glömt det sa också att de försökte komma ihåg att göra det, eftersom det är ganska otrevligt och inte minst riskfyllt att glömma detta. Alla tillfrågade svarade att traktorns färdbröms fungerade utan anmärkning.

Belysning

På frågan om belysning på traktor och vagnar, se figur 2, fungerade som det skulle svarade de flesta att så var fallet. Om det var så att man t ex backade sönder någon lampa mitt under skörden så kunde det hända att det dröjde innan den blev lagad.

Figur 2: Belysning på traktortak.

Backspeglar

Alla tillfrågade har hela och justerbara backspeglar på sina traktorer, men som på tidigare frågor, kan det hända att det dröjer med reparation om det skulle vara så att man kör sönder.

LGF-skylt

Alla traktorer i undersökningen är utrustade med LGF-skylt (långsamgående fordon) baktill.

Märkning av reglage

På frågan om alla reglage var tydligt märkta såg man ett tydligt mönster i åldern på traktorn. På de flesta äldre traktorerna saknades vissa märkningar efter att klistermärken med förklaringar torkat och ramlat bort. På samtliga nya traktorer fanns fullgod märkning om vad respektive reglage används till.

Förarskydd

Alla traktorförare var medvetna om att man ska lita på förarskyddet och inte försöka hoppa ut ur traktorn om den skulle välta eller tippa över.

Raster

Något som förvånar mig är svaren på frågan om man tar raster vid traktorkörning. Med raster menas alltså inte kaffe- och lunchraster utan att man går ur traktorn och sträcker på sig när man börjar känna sig stel. Det visade sig att det inte var någon av de tillfrågade som tagit raster i traktorkörningen ens när de känt av smärta i rygg eller nacke, vilket är vanligt vid exempelvis plöjning.

Reglage

När det gäller placeringen av reglage, se figur 3, så är det ingen som har haft direkt problem med hur de är placerade, men många tyckte att det inte skulle skada om utformningen förbättrades. Även här är förarna överens om att det blir bättre med nyare traktorer.

Figur 3: Exempel på hur reglagen kan vara placerade i traktorhytten.

På- och avstigning

De flesta tillfrågade sade vid första åtanke att det inte var några problem alls med på- och avstigning till hytten. Undersökningen visade också att det finns bra med handtag att hålla i och på de allra flesta traktorerna fungerade även dörrstoppen som ska förhindra att man får dörren i ryggen eller att man klämmer sig vid på- och avstigning. Efter viss eftertanke så var det dock flertalet av förarna som tyckte att det första trappsteget var onödigt högt över marken. På en av traktorerna var man till och med tvungen att ta av det nedersta trappsteget när det användes dubbelmontage på framhjulen. Detta bidrog till att det rentav blev krångligt att ta sig in i hytten.

Alla förare var noga med att hålla trappstegen rena men när man utför vissa arbeten på fält så blir trappstegen fulla med jord och man måste gå ut ur hytten för att rengöra dem.

Alla tillfrågade sade sig känna till riskerna med att inte använda trappstegen på rätt sätt och istället hoppa ner från hytten. Trots det hoppade de ner och ett par förare har även skadat sig lindrigt när de gjort detta.

Vibrationer

I reglage

På frågan om det finns besvärande vibrationer i ratt eller reglage så var det ingen som direkt tyckte att det var så. Vissa sa dock att det finns vibrationer men att det inte är i den omfattningen att det stör. Alla var rörande överens om att det är stor förbättring av vibrationer i nya traktorer.

I förarstolen

När det gällde vibrationer i förarstolen, var det ingen av förarna som tyckte att det var något problem.

Minderåriga

På frågan om det hände att minderåriga fick köra traktorn, hade det hänt hos alla (se figur 4). De var dock noga med uppsikt och att upplysa om risker och dylikt. Alla traktorer utom en (som nämndes tidigare) var också utrustade med fungerande startspärr för att förhindra att traktorn startas av barn eller oavsiktligt av andra orsaker.

Figur 4: Minderårig förare.

Förrarplats

Förrarplatsen innehåller flertalet olika punkter. I utfrågningen har jag behandlat följande:

- sikt
- förrarstolens infästning
- fjädringen i förrarstolen
- är stolen lätt att justera för olika personer som kör
- om golvet vid förrarplatsen hålls fritt från verktyg eller andra lösa delar
- är hyttens bärande konstruktion intakt
- fungerar hyttfjädringen som den ska

Sikt

Om vi börjar med sikten så har den fått bra betyg från de flesta tillfrågade. Det är dock några som påpekat att det kan vara krångligt att tvätta rutorna på utsidan, på grund av att det är högt och inte finns något bra att stå på. Några sa också att det kan vara dåligt siktfält ner mot draget när man ska koppla maskiner. Alla var överens om att det blivit bättre sikt framåt på nyare traktorer. Detta beror på att avgasröret på dessa mynnar ut vid sidan av hytten och inte mitt på motorhuven som det gjorde på de äldre traktorerna. Om man ser till sikten vid körning på natt, var det de med äldre traktorer som inte tyckte att det skulle skada med lite fler eller kanske framför allt bättre, extraljus.

Förrarstolens infästning

Förrarstolens infästning var utan anmärkning hos alla tillfrågade personer.

Fjädring i förrarstolen

Fjädringen i förrarstolen var också utan anmärkning och det var flera förare som sa att man ju inte gärna ville sitta på en dålig stol en hel dag.

Justering av förrarstolen

På frågan om stolen går att justera så att alla som kör kan få den sittställning de önskar, var de flesta förarna överens om att så var fallet. Detta dock med en viss reservation för de äldre traktorerna som visserligen har en stol som fungerar och går att justera, men den har ändå inte samma komfort som en ny stol.

Golvet i hytten

När frågan om golvet var rent utan verktyg och dylikt kom, fick jag två helt skilda svar. En del sa att så inte var fallet utan det var mera tvärt om. De tyckte att det är ju där man lägger verktyg och dylikt, resten av de tillfrågade svarade att golvet hölls fritt från verktyg och dylikt. De flesta av dem som höll sina traktorgolv fria från verktyg, påpekade även att det ju finns en verktygslåda där man kan lägga sakerna.

Hyttens bärande konstruktion

Hyttens bärande konstruktion var hel hos alla tillfrågade och det var endast tre av förarna som gjort ingrepp i den. De förändringar de gjort begränsade sig till att borra små hål att fästa extraljus i.

Hyttfjädring

På frågan om hyttfjädringen fungerar korrekt så var det ingen som visste. Det var ingen av förarna som kollat det. Några av de som kör nya traktorer trodde att de kollar sånt när man lämnar traktorn på service.

Buller

På frågan om buller så svarade alla utom en att de använder hörselskydd om de anser att de behövs (se figur 5). Flera av de tillfrågade sa att i nya traktorer behöver man inte använda hörselskydd eftersom de är så tysta i hytten. Alla var överens om att det är något som absolut har förbättrats med modernare traktorer.

Figur 5: Exempel på hörselskydd.

Sammanställning av de egna frågorna

Här nedan följer svaren jag fått fram från mina egna frågor som behandlar arbetsmiljö och arbetsskador. Se bilaga 2, *Övergripande frågor*. Jag har skrivit upp de kommentarer som jag fått när jag ställde frågorna. Alla tillfrågade har dock inte specificerat sitt svar utan nöjt sig med att svara ja eller nej.

1. *Har du någon gång den senaste 12 månadersperioden känt av problem/smärta i nacke, rygg eller knä som uppstått till följd av arbete med eller kring traktorkörning?*

På denna fråga var det 5 av de totalt 17 som svarade att de hade haft någon form av problem. De redovisade problemen var följande: knä, nacke, axlar, rygg och för långa arbetsdagar. Av dem som inte haft problem är det flera som sagt att de har vridbar stol och att det blivit stor skillnad sedan de börjat använda en sådan.

2. *Är det något du vill förbättra/få förbättrat i miljön kring traktorkörning?*

Här är det endast en person som tycker att allt är bra. Resten har gett följande förslag till vad de vill få förbättrat: ljudnivån, vågrät stol, vridbar stol, backkamera, att stolarna skall vara bättre anpassade för stora personer, spakstyrning av traktorn, bättre utformade pedaler, riktiga arbetscheman där man inte arbetar längre än 8-10 timmar per dag, sikten bakåt och bättre fungerande AC.

3. *Känner du att förar-/arbetsmiljön blivit bättre till följd av modernare traktorer och maskiner?*

På denna fråga har jag fått ett entydigt ja. Alla tillfrågade tycker alltså att det blivit bättre med modernare traktorer. Här följer det som de tillfrågade tyckt stått för den största förbättringen: ljudnivå, mindre damm i hytten, koppling, stol, komfort över lag, luft och reglage.

4. *Har du mindre ont i kroppen efter en dags arbete i en modern traktor än en gammal omodern?*

På denna fråga har alla utom en svarat ja. Här följer de främsta förbättringarna enligt de tillfrågade: mindre ont i knäna, mindre vibrationer.

5. *Känner du dig mindre trött i kroppen efter en dags arbete i en modern traktor än en gammal omodern?*

Här är det två personer som svarat att de inte har märkt någon skillnad i trötthet efter en dags arbete, resten svarade att de känner sig mindre trötta. Här följer vad de tror är de främsta orsakerna: bättre luft, bättre arbetsmiljö och att ljudnivån har förbättrats.

6. *Har du under den senaste 12 månadersperioden råkat ut för någon olycka eller något tillbud i samband med traktorkörning?*

När jag ställde denna fråga bad jag de tillfrågade att specificera sig om de svarade ja för att få fram lite fler svar och om de svarade ja, ställde jag även frågan om de anmält tillbudet. Jag fick flera ja men det var ingen som hade anmält tillbudet till arbetsmiljöverket som man ska. Det var endast fem av sjutton personer som inte råkat ut för något tillbud. Här följer hur de skadat sig: skadat sig på plojen, halkat ner från trappan till hytten, blivit klämd mellan lastmaskin och gödselspridare, skadat smalbenet lindrigt och en person svarade att han klämt sig på fingrarna.

Diskussion

Här följer lämpliga åtgärder för de problem som jag genom undersökningen har sett finns. Rubrikerna är de samma som i resultatdelen för att man lätt ska kunna finna det man letar efter. Man kan också gå in på www.av.se som är arbetsmiljöverkets hemsida, för att se vilka regler och föreskrifter som finns för de olika momenten.

Instruktionsbok

Eftersom det endast är en person i undersökningen som saknar detta så verkar det inte vara något stort problem. Det borde dock vara en självklarhet att man har en instruktionsbok tillhanda när man ska göra något man inte gjort förut (se figur 6). Jag har utifrån svaren fått uppfattningen att det var mer självklart för förarna av nya traktorer att instruktionsbok fanns. Detta kan ju främst bero på att de förarna med äldre maskiner kan maskinen utan och innan och inte använt instruktionsboken på lång tid och att de därför inte vet vart den är. En ny instruktionsbok borde gå att få tag i hos närmaste traktorhandlare som säljer det traktormärket.

Figur 6: Instruktionsbok ska alltid finnas i hytten.

Tillkoppling av maskiner och arbetsutrustning

Dragkrok

Det verkar finnas ett stort svart hål i kunskapen om hur mycket traktorn får dra på hitchkroken. Eftersom det är ganska väsentligt för säkerheten, borde alla som inte känner till maxlasten genast kolla upp det. Lättaste sättet att göra det är att titta i instruktionsboken där det klart och tydligt ska stå utskrivet. Det verkar dock, utifrån min undersökning, som om alla är medvetna om och ser till att draganordningen är i gott skick. Det fanns trots allt icke licensierade svetsare som någon gång svetsat i draganordningen, något som kan få stora konsekvenser. Om svetsningen och efterföljande härdning (avkylning av materialet) inte utförs på ett riktigt sätt, kan det bidra till en kraftig försämring av hållbarheten. De flesta tillfrågade svarade att de helt enkelt köper ett nytt drag när det gamla blivit för slitet. Det är väl det jag skulle rekommendera att man gör eller att man lämnar draget till licensierad svetsare som får utföra jobbet.

Ett par av de tillfrågade hade någon gång tappat kärror/vagnar eller redskap. Det berodde dock inte på slitna drag utan att de varit slarviga vid tillkoppling. Lättaste sättet att åtgärda det är att helt enkelt inte stressa när man kopplar redskap efter traktorn och verkligen försäkra sig om att det är rätt kopplat.

Kraftöverföringsaxeln

Den så omtalade kraftöverföringsaxeln verkar ha blivit i bättre skick. Tidigare har det varit många som inte brytt sig om att skyddet till den är trasigt, men enligt min undersökning har det här skett en förändring. Det verkar som om det inte är någon som inte bryr sig om att skyddet är trasigt, men samtidigt har nästan alla någon gång kört trots att skyddet var trasigt. Detta har berott på att man har kört sönder det vid en sådan tidpunkt att det inte funnits möjlighet att införskaffa ett nytt. Om så är fallet ska extra försiktighet vidtas då man går ut ur traktorn. Det borde vara en självklarhet att man stänger av kraftuttaget innan man lämnar traktorhytten. Detta skall man göra även om skyddet är helt men det är extra viktigt om skyddet är trasigt. Det skall även finnas ett externt nödstopp för kraftuttaget om det finns arbetande personer på redskapet bakom traktorn, t ex vid potatisupptagning.

Startspärr

På frågan om traktorn var utrustad med startspärr så var det endast en av de tillfrågade förarna som inte hade det på sin traktor. Det berodde på att den krånglat tidigare och att de därför kopplat bort den. Det borde vara en självklarhet att traktorn är utrustad med startspärr om det finns barn på gården men även annars då den är till för att förhindra oavsiktlig start av traktorn. Är man duktig på reparationer ser man själv till att den fungerar, annars får man be en verkstad att laga felet.

Parkerings-/handbroms

Det var några som var lite tveksamma till om parkeringsbromsen klarade en lutning på 10 % men de hade aldrig haft problem med att traktorn rullat iväg efter att de dragit åt handbromsen. Det borde vara en självklarhet att handbromsen fungerar felfritt. Är man inte duktig mekaniker själv bör man lämna traktorn till verkstad för att få det lagat.

När det gällde parkeringsbroms på kärror så var det sämre. De flesta av de tillfrågades vagnar saknade parkeringsbroms eller hade färre än två bromsklossar. Det enklaste sättet att åtgärda det är att köpa in två bromsklossar till varje kärra och göra en hållare till dem så att de alltid finns med.

Stödfot

Jag blev positivt överraskad när jag hörde att så många hade en fungerande och kraftig stödfot till sina vagnar. Enligt vad jag har sett tidigare har det varit mindre vanligt, men resultaten kanske tyder på att fler och fler inser att det underlättar och framförallt man höjer säkerheten, om man har en bra stödfot (se figur 7). Om det är så att man saknar stödfot till sina vagnar, borde det finnas att köpa hos närmaste traktorhandlare. De flesta stödfötter är lätta att sätta fast på kärran antingen genom svetsning eller genom att man skruvar fast den.

Figur 7: Stödfot på kärra.

Backning

Alla tillfrågade var noga med att se efter bakom ekipaget innan backning, vilket jag också tycker är en självklarhet. För att underlätta det kan man montera en backkamera. Det underlättar backningen och gör den betydligt säkrare. Man slipper också hoppa in och ut ur hytten flera gånger för att se så att man inte backar på något i trånga utrymmen.

Tillkoppling

Som det går att läsa i resultaten av min undersökning, är det ingen som direkt tycker att det är svårt att koppla redskap till drag eller dragkrok. De som tidigare tyckte att det var besvärligt att se draget vid koppling, har löst det med en spegel på bakrutan som gör att det är lättare att se draget. När det däremot gäller koppling till trepunktslyften, är det flera stycken som tycker att detta är besvärligt. Det är främst för att det är ont om plats som det är besvärligt. Ett enkelt sätt att lösa det är att använda sig av snabbkoppling till trepunktslyften. Den anordningen underlättar tillkopplingen betydligt och höjer också säkerheten, eftersom ingen behöver stå mellan traktor och maskin för att hjälpa till vid koppling. Det går givetvis att koppla redskapet själv utan snabbkoppling, men det medför ofta att man måste hoppa in och ut ur hytten flertal gånger för att komma rätt.

Första hjälpen

Jag anser att första hjälpen borde finnas i alla traktorer (se figur 8) eftersom man ofta utsätts för risker vid arbete med dem och dess tillkopplade redskap. Första hjälpen är ju till för att hjälpa i ett första skede vid en olycka. Första hjälpenutrustning finns att införskaffa på närmaste bensinstation, reservdelsförsäljare eller liknande och kostar inte många kronor.

Figur 8: Första hjälpenkudde placerad på ett lämpligt ställe.

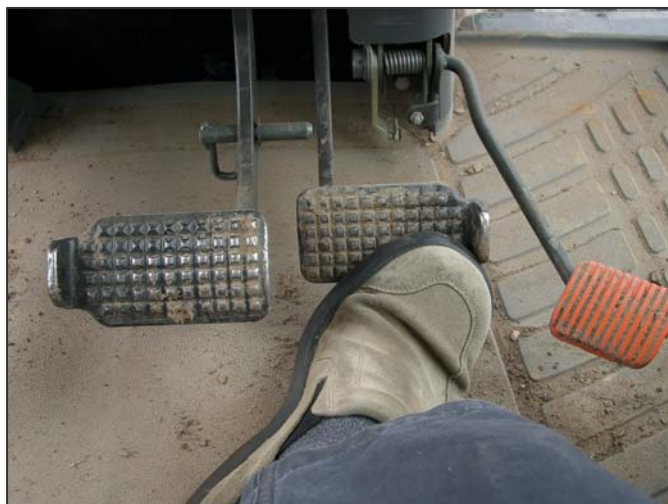
Säkerhet vid körning

Hörselskydd

Själv skulle jag aldrig köra en traktor utan hörselskydd om jag tyckte att det var för hög ljudnivå i hytten. Alla tillfrågade verkar känna till riskerna och ändå finns det de som säger sig ha kört utan hörselskydd, trots att de tyckt att ljudnivån varit för hög. Hörselskydd och hörselproppar finns att köpa hos närmsta traktor-/reservdelshandlare och borde införskaffas omedelbart om det saknas. Det är viktigt att man köper hörselskydd som är anpassade till det som man skall använda dem till. Det finns listor över de olika skydden och vilket Du ska ha, där de finns att köpa.

Bromsar

Det verkar vara bra standard överlag på bromsarna i de traktorer som de tillfrågade kör. Det är dock mycket viktigt att man kommer ihåg att koppla in låsningen för styrbromsen innan man kör ut på vägen. Det var flera av de tillfrågade som glömt att koppla ihop pedalerna när de kört ut på vägen (se figur 9). Detta borde traktortillverkarna kunna ordna med en summer eller liknande som startar när man kommer över en viss hastighet och pedalerna inte är sammankopplade.

Figur 9: Exempel på hur det kan se ut när bromsarna inte är sammankopplade.

Belysning

När det gällde färdelysning på traktorer och vagnar var det ett positivt resultat. Det finns dock tidpunkter då det inte finns möjlighet att laga sönderkörda lampor. Det är främst lampor som blir sönderkörda under skörden som har fått vänta på att bli lagade. Om det är så att kablarna till belysningen börjar bli dåliga är det lättaste sättet att laga problemen, genom att helt enkelt dra nya ledningar. Gör man det så blir det hela mycket enklare och det gör också att det håller betydligt längre. För att förhindra att lampor på släp och dylikt backas sönder kan man svetsa fast en ram som tar smällen istället för att lampglaset krossas. Se regler www.vv.se.

Backspeglar

Backspeglar ska finnas enligt lag. Även om man inte bryr sig om vilka regler som gäller är backspeglarna mycket bra att ha då de underlättar vid betydligt fler tillfällen än just körning på väg. Se www.notisum.se.

LGF-skylt

Det är lag på att LGF-skylt (se figur 10) finns baktill på alla långsamgående fordon (se www.notisum.se). De är billiga i inköp och ofta lätta att montera, så det är svårt att förstå varför vissa traktorer på vägarna saknar sådan.

Figur 10: Exempel på placering av LGF-skylt.

Märkning av reglage

Märkningen är bra i nyare traktorer och sämre i gamla. I äldre traktorer är det ofta ingen som bryr sig om att det saknas, eftersom det inte finns så många reglage som i nya. Ofta har också traktorn körts av samma personer under många år och de kan alla reglage och behöver ingen på vad de är till för. Det kan vara svårt att få tag i originalmärkning till äldre traktorer, men man kan ju alltid sätta dit någon annan slags märkning som man gjort själv för att underlätta för eventuella nya förare.

Förarskydd

Det är viktigt att man inte lagar hyttens förarskydd själv om det skulle vara så att det går sönder. Alla reparationer skall utföras av en auktoriserad serviceverkstad för att försäkringen skall gälla fullt ut och framför allt att för man skall kunna lita på att det fungerar korrekt. Ett skadat förarskydd skall genast bytas ut.

Raster

När det gäller raster kan jag inte mer än rekommendera att man går ut traktorn minst en gång i timmen om det gör ont i kroppen för att sträcka på sig och röra sig lite. Det gör stor nytta för kroppen i framtiden om man gör det.

Reglage

Jag tycker att alla som har möjlighet borde skaffa sig fingertoppsreglage till trepunktslyft och hydralluttag, speciellt om man införskaffar en ny traktor. Det gynnar hela kroppen att ha alla reglagen i armstödet och inte behöva sträcka sig efter dem och dra med axeln i en onaturlig vinkel.

På- och avstigning

När det gäller höjden på första trappsteget (se figur 11) skulle man kunna montera ett extra trappsteg som är fäst med grov wire eller kraftigt gummi. Det gör att trappsteget inte går sönder om man kör på det på grund av att det kommer nära marken.

Nu mer sitter det självrensande trappsteg på de flesta traktorer och de fungerar oftast utan anmärkning. De gånger som det lägger sig jord eller liknande på stegen kan det vara svårt att komma ut ur traktorn på ett säkert sätt, eftersom risken att man halkar är överhängande. Det är i dessa fall extra viktigt att man verkligen håller sig i och tar det extra försiktigt.

Det är, trots att man känner till riskerna, många tillfrågade som hoppar ut ur hytten utan att använda hela trappstegen. Jag kan inte mer än påpeka riskerna och hoppas att de ändrar på det.

Figur 11: Högt till första trappsteget.

Vibrationer

I reglage

Vibrationer kan vara svårt att komma ifrån i äldre maskiner. Det man kan göra är att se till att alla skruvar och bultar är riktigt åtdragna och på så sätt minimera vibrationerna.

I förarstolen

Har man ont i ryggen på grund av att man sitter långa dagar i en stol som inte är bekväm eller fungerar som den ska med fjädring och dylikt, kan jag bara rekommendera att man åker raka vägen in till sin traktorhandlare och hämtar en ny. Även om en ny stol kostar ganska mycket är det säkert värt det om man slipper värk i ryggen.

Minderåriga

När det gäller minderåriga som kör traktor är det relativt vanligt förekommande. Det finns en regel som säger att personer under 13 år inte får utföra tyngre arbeten. Läs mer om detta i arbetsmiljölagen på www.av.se. Vad det gäller körkort behövs det inte vid körning kortare sträckor på allmän väg, om det är mellan de egna ägorna. Dessa regler gäller om lantbrukaren anser att det minderåriga barnet klarar uppgiften.

Förarplats

Sikt

Sikten har blivit bättre och bättre med nyare traktorer. Det är framför allt större hytter och större glasytor som har bidragit till det. Man ska inte heller glömma att på nya traktorer sitter avgasröret vid sidan av hytten, och inte mitt på motorhuven som det gjorde på äldre traktorer,

och att det också till stor del har bidragit till bättre sikt. Det man kan göra själv för att ha optimal sikt, är att hålla rutorna rena.

Vid arbete i mörker är de nya traktorerna också bättre med fler och framförallt effektivare belysning. Enligt vad jag själv tycker kan man aldrig få för bra belysning men det är väl upp till var och en hur de känner för det. Det är ju ganska enkelt att sätta dit några extra lampor för att få bättre sikt i mörker, om man tycker att det är dåligt.

Förarstolens infästning

Det borde vara en självklarhet att stolen sitter fast ordentligt. Om den inte gör det så borde det åtgärdas omedelbart.

Golvet i hytten

Golvet i hytten tycker jag alltid borde vara fritt från verktyg, sprintar och dylikt (se figur 12). Det kan vara smidigt att ha dem där, men det medför alltid en risk. Det kan hända att de hamnar under kopplingspedalen eller att man snubblar på dem när man ska in eller ut ur traktorhytten. Det finns en verktygslåda på traktorn där dessa saker hör hemma. Finns inte det tycker jag att man snarast borde införskaffa det.

Figur 12: Hyttgolv som är fritt från verktyg och dylikt.

Hyttens bärande konstruktion

Man ska, som jag tidigare nämnt, aldrig ge sig på att göra någon åtgärd i den bärande konstruktionen utan att man verkligen vet vad man sysslar med. Det är av största vikt att den bärande konstruktionen är intakt. Skulle så inte vara fallet, skall den bytas ut eller repareras av fackman.

Hyttfjädring

Det är viktigt för komforten att hyttfjädringen fungerar som den ska. Om den inte gör det skall det åtgärdas snarast. Det kan vara ett ganska besvärligt ingrepp om man inte har en stor verkstad med lyftblock. Det man kan göra, är att se till att de kollar hyttfjädringen när man lämnar traktorn på service.

Buller

Vid för hög ljudnivå i hytten skall, som jag tidigare nämnt, hörselskydd användas. Jag tycker själv att det är en självklarhet att använda hörselskydd när det förekommer höga ljud. Om det blir höga ljud i hytten, på grund av att det finns trasiga lister eller liknande, tycker jag att de borde bytas ut. Det är inte bara för att det blir högre ljudnivå, utan också för att hålla damm ute ut hytten.

Källförteckning

Internet:

Arbetsmiljöverket, 10 maj 2004. http://www.av.se/regler/afs/1996_01.pdf

Arbetsmiljöverket, 20 maj 2004. http://www.av.se/webbshop/pdfroot/adi_043.pdf

Notisum, 19 maj 2004. <http://www.notisum.se/rnp/sls/lag/19810716.HTM>

Notisum, 19 maj 2004. <http://www.notisum.se/rnp/SLS/LAG/19720605.HTM>

Prevent, 30 mars 2004. http://www.prevent.se/verktygfakta/pdf/checklant_traktor.pdf

Statens jordbruksverk, 15 maj 2004.

http://www.sjv.se/net/SJV/Startsida/%c4mnesomr%e5den/Statistik+&+fakta/J%c5/J%c5+2003/Inneh%e5ll_pdf+2003

Vägverket, 15 maj 2004 <http://www.vv.se/trafikregler/Trafikregler/svensk.html>

Litteratur:

Hansson, J-E, 1990, *Ergonomisk checklista för traktorer och maskiner i jordbruket*, Uppsala, Jordbrukstekniska Institutet och Lantbrukshälsan, Metodrapport, 1990:1.

Arbetsmiljöverket, Säkrare traktorkörning, ADI 518

Bilagor

CHECKLISTA FÖR TRAKTORKÖRNING

ANVÄND CHECKLISTAN SÅ HÄR

- Besvara frågorna med ja eller nej. Svarar ni med kryss i högra kolumnen, fortsatt fylla i de tre följande rutorna. Det ifyllda blir en handlingsplan som kan ingå i arbetsmiljöarbetet.
- Gör en riskbedömning av brister som framkommit. Markera de risker som är allvarliga.
- Finns det frågor eller avsnitt som inte passar er verksamhet? Stryk dem! Tycker ni att något saknas? Lägg till det!
Anpassa Checklistan så att den passar er!
- Börja gärna med de färgmarkerade frågorna. De är lite viktigare.
- Fyll gärna i checklistan tillsammans, chef/arbetsledare och skyddsombud eller någon/några anställda. Checklistan kan vid behov delas upp så att olika chefer svarar för sina respektive områden.
- Fyll i checklistan regelbundet, t ex två gånger per år.
- **Följ upp att det ni bestämt också blir gjort!**

Datum: _____

Företag: _____

Deltagare: _____

Denna checklista är av specifik typ som rör arbete i och med traktor. Checklistan kan användas tillsammans med den allmänna checklisten för lantbruk.

	Vad behöver göras? Behövs hjälp?	Vem ansvarar för att det blir gjort?	När ska det vara klart?
INSTRUKTIONSBOK 1. Finns svensk instruktionsbok till traktorn? Ja ☐ Nej ☐ ►►			
FÖRARHYTTEN 2. Är den bärande konstruktionen i förarhytten hel och utan stora rostangrepp? Ja ☐ Nej ☐ ►►			
3. Gör ni större förändringar (svetsar eller borrar) i traktorns bärande konstruktion i förarhytten? Nej ☐ Ja ☐ ►►			
4. Är förarstolen hel och sitter den fast ordentligt (utan glapp)? Ja ☐ Nej ☐ ►►			

	Vad behöver göras? Behövs hjälp?	Vem ansvarar för att det blir gjort?	När ska det vara klart?
5. Fungerar fjädringen i förarstolen? Ja ☐ Nej ☐ ►►			
6. Kan stolen lätt ställas in så att föraren kan variera sin sittställning samt att stolen kan anpassas till alla som kör? Ja ☐ Nej ☐ ►►			
7. Finns det besvärande vibrationer i ratt eller reglage? Nej ☐ Ja ☐ ►►			
8. Kontrolleras traktorhyttens vibrationsdämpare regelbundet? (De dämpar inte längre när de är hårda och stela.) Ja ☐ Nej ☐ ►►			
9. Kan besvärliga arbetsställningar (vridning av nacke och rygg) undvikas genom användning av speglar eller monitorer? Nej ☐ Ja ☐ ►►			
10. Finns klimatanläggning i hytten? Ja ☐ Nej ☐ ►►			
11. Vid körning i dammiga miljöer: används rätt sorts dammreducerande filter i friskluftintagen? Ja ☐ Nej ☐ ►►			
12. Är golvet vid förarplatsen fritt från verktyg eller andra lösa delar? Ja ☐ Nej ☐ ►►			
13. Finns andra problem med förarhytten? Nej ☐ Ja ☐ ►►			
PÅ- OCH AVSTIGNING			
14. Finns handtag att hålla i då man kliver i och ur traktorn? Ja ☐ Nej ☐ ►►			

	Vad behöver göras? Behövs hjälp?	Vem ansvarar för att det blir gjort?	När ska det vara klart?
15. Är fotstegen hela och rena, samt vinklade på ett säkert sätt? Ja ☐ Nej ☐ ►►			
16. Fungerar dörrlås och dörrstopp? Ja ☐ Nej ☐ ►►			
17. Finns andra problem med på- och avstigning? Nej ☐ Ja ☐ ►►			
SÄKERHET VID KÖRNING			
18. Används hörselskydd? Ja ☐ Nej ☐ ►►			
19. Fungerar färdbromsen bra, utan att traktorn drar snett vid inbromsning? Ja ☐ Nej ☐ ►►			
20. Är spärren för styrbroms alltid inkopplad vid körning på väg? Ja ☐ Nej ☐ ►►			
21. Klarar handbromsen en lutning på 10%? Ja ☐ Nej ☐ ►►			
22. Finns och fungerar arbetsbelysning, färdbelysning och blinkers på både traktor och vagn? Ja ☐ Nej ☐ ►►			
23. Är backspeglarna hela och justerbara? Ja ☐ Nej ☐ ►►			
24. Är trakorn försedd baktill med en LGF-skylt (långsamtgående fordon) vid färd på väg? Ja ☐ Nej ☐ ►►			
25. Är alla reglage tydligt märkta? Ja ☐ Nej ☐ ►►			

	Vad behöver göras? Behövs hjälp?	Vem ansvarar för att det blir gjort?	När ska det vara klart?
<p>26. Vet alla att de måste lita på förarskyddet och inte försöka hoppa ur traktorn om de råkar ut för en stjälpning eller överstörtning?</p> <p>Ja ☐ Nej ☐ ►►</p>			
<p>27. Vid körning på is:</p> <p>a) kontrolleras isens tjocklek?</p> <p>Ja ☐ Nej ☐ ►►</p> <p>b) är takluckan öppen?</p> <p>Ja ☐ Nej ☐ ►►</p>			
<p>28. Tar man pauser i traktorkörningen?</p> <p>Ja ☐ Nej ☐ ►►</p>			
<p>29. Finns andra problem vid körning av traktor?</p> <p>Nej ☐ Ja ☐ ►►</p>			
<p>TILLKOPPLING AV MASKINER OCH ARBETSUTRUSTNING</p>			
<p>30. Om lantbruksdrag används:</p> <p>a) är det intakt och låsbart?</p> <p>Ja ☐ Nej ☐ ►►</p> <p>b) har draget en säkerhetsprint av lämplig stålqualität?</p> <p>Ja ☐ Nej ☐ ►►</p>			
<p>31. Om hitchkrok används:</p> <p>a) är den intakt och fungerar låsningen?</p> <p>Ja ☐ Nej ☐ ►►</p> <p>b) känner alla till maximalt tillåten belastning på hitchkroken?</p> <p>Ja ☐ Nej ☐ ►►</p>			
<p>32. Görs svetsning i traktorns lantbruksdrag/hitchkrok endast av licensierad svetsare?</p> <p>Ja ☐ Nej ☐ ►►</p>			

	Vad behöver göras? Behövs hjälp?	Vem ansvarar för att det blir gjort?	När ska det vara klart?
33. a) Har kraftuttaget ett fast skydd? Ja ☐ Nej ☐ ►►			
b) Täcker det fasta skyddet samt rörskyddet både kraftuttaget, kraftöverföringsaxeln och kopplingen, vid alla förekommande vinklar? Ja ☐ Nej ☐ ►►			
34. Om rörskyddet har cirkelrund profil är det då säkrat både vid traktorn och maskinen? Ja ☐ Nej ☐ ►►			
35. Finns nödstopp för kraftuttaget? Ja ☐ Nej ☐ ►►			
36. Är traktorn utrustad med startspärr? Ja ☐ Nej ☐ ►►			
37. Är alla vagnar utrustade med parkeringsbroms eller minst två bromsklossar? Ja ☐ Nej ☐ ►►			
38. Har alla kärror en kraftig stödfot? Ja ☐ Nej ☐ ►►			
39. Om arbete sker under upplyft flak, används balkar eller liknande för att spärra flaket ordentligt? Ja ☐ Nej ☐ ►►			
40. Finns varningsskylt på vagnar och kärror: "Gå ej under upplyftat tak"? Ja ☐ Nej ☐ ►►			
41. Kontrolleras alltid om någon finns i riskområdet innan backning eller tippning sker? Ja ☐ Nej ☐ ►►			
42. Finns andra problem vid tillkoppling av maskiner och arbetsutrustning? Nej ☐ Ja ☐ ►►			

	Vad behöver göras? Behövs hjälp?	Vem ansvarar för att det blir gjort?	När ska det vara klart?
LADDNING AV BATTERIER			
<p>43. Om ni laddar batterier: följs instruktionerna på anslaget (art.nr. 7513) om laddning av batterier? (Sätt gärna upp anslaget vid laddningsplatsen.)</p> <p>Ja ☐ Nej ☐ ►►</p>			
DÄCKARBETE			
<p>44. Finns lyftutrustning för däck?</p> <p>Ja ☐ Nej ☐ ►►</p>			
<p>45. Används en förlängningsnippel så att man kan stå vid sidan av däckets vid pumpning?</p> <p>Ja ☐ Nej ☐ ►►</p>			
<p>46. Fungerar tryckmätaren på pumpen? (Risk för däckexplosion.)</p> <p>Ja ☐ Nej ☐ ►►</p>			
<p>47. Finns andra problem vid däckarbete?</p> <p>Nej ☐ Ja ☐ ►►</p>			

**Beställ fler exemplar av checklistor från
Prevent, tel 08-402 02 20**

© Prevent och författarna
Manus: Ann-Beth Antonsson och Lena Birgersdotter,
IVL Svenska Miljöinstitutet AB
Form och produktion: LEV Grafisk Form AB
Tryck: Tryckeri AB Småland Quebecor 2001

ISBN 91-7522-733-9 Art.nr. 754

Bilaga 2

Övergripande frågor

1. Har du någon gång den senaste 12 månadersperioden känt av problem/smärta i nacke, rygg el. knä som uppstått till följd av arbete med eller kring traktorkörning?
2. Är det något du vill förbättra/få förbättrat i miljön kring traktorkörning?
3. Känner du att förar-/arbetsmiljön blivit bättre till följd av modernare traktorer och maskiner?
4. Har du mindre ont i kroppen efter en dags arbete i en modern traktor än en gammal omodern?
5. Känner du dej mindre trött i kroppen efter en dags arbete i en modern traktor än en gammal omodern?
6. Har du under den senaste 12 månadersperioden råkat ut för någon olycka eller något tillbud i samband med traktorkörning?